

La primera diada celebrada amb dignitat

Enguany s'acompleix el centenari de la creació de la Comissió 11 de setembre, una representació d'un gran nombre d'entitats catalanistes que l'any 1906 es va proposar commemorar la desfeta de 1714 amb dignitat. Fins a aquell moment els actes reivindicatius havien estat fortament reprimits per la policia. Amb la creació de la Comissió es va aconseguir, per primer cop, celebrar una diada veritablement popular.

La tradició de fer una ofrena floral a Rafael Casanova el dia 11 de setembre es va iniciar l'any 1897, davant una estàtua que aleshores s'ubicava al Saló de Sant Joan de Barcelona, construït amb motiu de l'exposició universal de 1888. Des d'aquella data, el moviment catalanista no va fallar mai a la cita anual amb qui era conseller en cap de la ciutat l'any 1714. Ben aviat, doncs, l'11 de setembre es va convertir en la data més emblemàtica del catalanisme contemporani. Però no sempre les autoritats governatives acceptaven de bones maneres la festa nacionalista, com ho demostra el maltractament de què van ser víctimes els catalanistes al llarg de la celebració de l'any 1901. En aquella ocasió una trentena de persones van ser detingudes per la policia.

Justament per aquesta raó, l'any 1906 una comissió de dirigents catalanistes va prendre la decisió d'entrevistar-se amb el governador civil de Barcelona, el senyor Francisco Manzano, a fi de comunicar-li els actes que tenien previst organitzar. La reunió se celebrà el dia abans i, si hem de creure la notícia que va aparèixer als diaris el mateix dia 11 de setembre, la reunió es va limitar a informar el governador que diverses comissions, a hores diferents, anirien a dipositar corones de flors a l'estàtua de Casanova, amb l'objectiu d'honorar la memòria dels màrtirs que van morir en defensa de les llibertats de Catalunya.

Això, de fet, era el que s'havia anat fent des d'uns anys abans, sota l'impuls de l'associació nacionalista radical La Reixa, però que ara implicava també altres organitzacions de caràcter polític –com la Lliga Regionalista, els republicans federals o la Unió Catalana–, i associacions cíviques, culturals i fins i tot educatives. De fet, l'any 1906 el catalanisme havia experimentat una important innovació política arran de la constitució de la Solidaritat Catalana i de les campanyes en defensa de Catalunya motivades pel fets del *Cu-Cut!* i per l'agressió d'un sector de l'exèrcit espanyol contra el catalanisme. L'actitud del conjunt de la classe

Ofrena floral al monument de Rafael de Casanova, a l'antic emplaçament de l'Arc de Triomf, l'Onze de Setembre de 1912.

L'any 1906 una comissió de dirigents catalanistes va prendre la decisió d'entrevistar-se amb el governador civil, el senyor Francisco Manzano, a fi de comunicar-li els actes previstos

política espanyola derivada d'aquests fets i que es reflectí en l'anomenada "Ley de Jurisdicciones", també contribuï a afermar encara més el catalanisme polític. Això explica, en bona mesura, el caràcter unitari i popular que assolí la reivindicació d'aquell Onze de Setembre de 1906.

La "diada" de 1906. Aquell any, el pelegrinatge de comissions que van anar a dipositar les corones de flors va començar molt aviat. A les 6 del matí sota els peus de l'estàtua de Rafael de Casanova hi havia ja tres corones: les de les societats Sang Nova d'Hostafrancs, de l'Orfeó de Sants i de l'Ateneu Autonomista d'Olot. En el decurs del matí foren nombroses les comissions i entitats que van passar pel Saló de Sant Joan, on, al costat de l'estàtua, mai hi va manca una nodrida concurrència de persones –sobretot de dones– que saludava amb aplaudiments la col·locació d'una corona. A les 10 del matí, segons expliquen les cròniques de la jornada, l'estàtua de Casanova havia desaparegut sota el fullatge verd i vistós de les artístiques corones que, inevitablement, portaven lligada una cinta amb les quatre barres.

Algunes de les comissions –vegeu la llista que apareix al requadre– foren especialment significatives: cap a dos quarts de dotze del matí va aparèixer una comissió de senyores que anava a dipositar una corona que havien costejat les dones catalanes. La corona era de bronze, representava dos rams de roure i de llorer, i portava la inscripció "Les dones catalanes als màrtirs de 1714. 11 setembre de 1906". Sembla que va ser una de les comissions més aplaudides pels presents. El Consell Regionalista Federalista va estar representat per Vallès i Ribot i Salvatella. Va fer una ofrena personal, també, des de la presó, Lluís Manau, que ha-

via estat detingut i processat el juliol del mateix any per un míting en què havia participat a Badalona en contra de la intenció governamental de traslladar els presidis d'Àfrica al Castell de Figueres. Manau, membre de l'Aplec Catalanista, des de la seva fundació el maig de 1903, havia participat també al míting que l'entitat celebrà pel mateix motiu al Teatre Comtal de Barcelona el dia 8 de juliol de 1906, però fou detingut pel que una setmana més tard va pronunciar a Badalona. La corona que enviava des de la presó es limitava a portar la inscripció: "Als màrtirs de 1714".

Una reivindicació popular. A diferència d'altres ocasions, la diada de 1906 va ser pacífica, i va transcórrer sense incidents. Alguna entitat, com l'Aplec Catalanista Republicà, que preveia fer l'ofrena floral a les 7 del matí, va celebrar també a les deu de la nit una vetllada commemorativa de caràcter polític. I no hi va faltar tampoc una missa, en memòria "dels herois de Barcelona" de 1714, que va tenir lloc a les 8 del matí a l'església de Sant Just i Pastor. Celebrada a instàncies d'un grup de senyores, la missa, que va ser "de comunió i ofertori", va estar força concorreguda.

D'aquesta manera, doncs, a partir de 1906, hom pogué celebrar una diada, popular i reivindicativa, amb una certa tolerància governamental, que fins l'any 1916 –quan s'inaugurà el monument a Casanova a la confluència entre la Ronda de Sant Pere i el carrer Alí Bey– tingué com a marc predilecte el Saló de Sant Joan. A partir de 1923, però, –amb la dictadura de Primo de Rivera– i fins a la Segona República, la diada va tornar a ser objecte de prohibicions i repressions governamentals.

Pelai Pagès i Blanch

Una representació significativa de la societat civil

Foren nombroses les entitats de tota mena que van participar a la diada nacional de 1906. La llista –tot i que hi pot haver algunes mancances– és extraordinàriament significativa i no està limitada a Barcelona. Inclou organitzacions catalanistes de totes les ideologies, cíviques, culturals, ateneus obrers i publicacions periòdiques: Sang Nova d'Hostafrancs, Centre Català de Sabadell, la Reixa, Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, Lliga Regionalista, Orfeó de Sants, Centre Nacionalista Radical (en formació), Ateneu Autonomista d'Olot, grups autonomistes concurrents al cafè Condal, Unió Catalanista, Associació Obrera Nacionalista de Gràcia, Aplec Nacionalista Republicà, Centre Autonomista Català de Sant Gervasi, Associació Catalanista de Sant Boi de Llobregat, Joventut Autonomista Gent Nova de Badalona, Poble Català, Foment Autonomista Català, Escola Mossèn Cinto, Centre Popular Catalanista de Sant Andreu, la Tralla, Centre Catalanista Republicà Federal, Agrupació Escolar Robert, *Cu-Cut!*, Catalunya Federal, Ateneu Obrer del Districte II, La Nació Catalana, republicans de Palma de Mallorca, Associació de Lectura Catalana, regionalistes de Vilassar de Dalt, Ateneu Obrer del Districte III, Cor infantil del Poble Sec, Consell Regionalista Federalista de Barcelona, Aplec Autonomista de Roses, Lliga Catalanista d'Urgell i la Segarra de Tàrraga.

